

13.2.2026

LAUSUNTOYHTEENVETO TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISTA KOSKEVASTA HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Luonnos hallituksen esitykseksi työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi oli lausuntokierroksella 8.12.2025-4.2.2026. Lausuntoja saatiin yhteensä 25 kappaletta. Lausunnon antoivat Eläketurvakeskus, Finanssivalvonta, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Akava ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Eläkeläisliittojen etujärjestä EETU ry, Eläkesäätiöyhdistys ESY ry, Finanssiala ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo, Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) , Merimieseläkekassa, ETLA, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Nuorisoala ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry (Myry) , Suomen Yrittäjät ry, Pääomasijoittajat ry, AKI-liitot ry, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, ja muutamat yksityishenkilöt. Kuluttaja- ja kilpailuvirasto ilmoitti, että sillä ei ole asiaan lausuttavaa.

Useat lausunnonantajat pitivät hallituksen esitysluonnosta kannatettavana (mm. ETK, FA, TELA, Akava, SAK, STTK, Mela, Myry, Aki-Liitot ry) ja uudistusta tärkeänä työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyysnäkökulmasta. EK:lla ja KT:lla ei ollut huomauttamista lakiluonnoksen sisältöön.

Lausuntopalaute

1. Kommentit nykytilaan

Esitys koskee hallitusohjelmaan perustuvaa työeläkelainsäädännön uudistusta, jonka tavoitteena on vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyttä heikkenevään huoltosuhteeseen ja talouteen, sijoitustuottoihin sekä maksukehitykseen liittyvän epävarmuuden oloissa. Uudistuksella pyritään vahvistamaan julkista taloutta ja pienentämään kestävyysvajetta parantamalla eläkejärjestelmän pitkän aikavälin tuottopotentiaalia.

Finanssivalvonta kiinnitti huomiota siihen, että esityksen nykytilaa koskevassa tekstissä luvussa 2 sekä vaihtoehtoja kuvaavassa luvussa 5 on viitattu useaan otteeseen siihen, että valvonnan keinoin on tarvittaessa mahdollista puuttua yhtiön liialliseen riskinottoon. Finanssivalvonnan käsityksen mukaan esityksessä olisi näiltä osin tarpeen kertoa täsmällisemmin, mitä valvonnan keinoja liiallisen riskinoton estämiseksi on käytettävissä ja millaisin edellytyksin niitä voidaan soveltaa. Finanssivalvonta ei tunnistanut kuvattua tasoisia valtuuksia. Lisäksi Finanssivalvonnan mukaan esityksessä olisi syytä kertoa esimerkiksi sijoitustoiminnan järjestämistä koskevan yleissäännöksen (TVYL 26 §) ja erityisesti turvaavuuden osalta, miten se suhteutuu esityksessä ehdotettuihin riskinoton rajoihin. Finanssivalvonta totesi, että voimassa olevan sääntelyn puitteissa liiallisen riskinoton määrittäminen ja siihen puuttuminen on valvonnassa käytännössä haastavaa ainakin niin

kauan kuin yhtiön vakavaraisuuspääoma ylittää vakavaraisuusrajan eikä mitään velvoittavaa sääntelyä muutoin rikota. Finanssivalvonta voi puuttua riskinottoon pääasiallisesti vasta siinä vaiheessa, kun vakavaraisuuspääoma alittaa vakavaraisuusrajan. Tällöin yhtiöllä on velvollisuus viipymättä toimittaa Finanssivalvonnalle tervehdyttämissuunnitelma.

Pääomasijoittajat ry katsoi, että työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyysvahvistaminen edellyttää, että eläkevarojen sijoittaminen voi nojata nykyistä vahvemmin pitkän aikavälin tuottoihin. Pelkästään matalariskisiin ja likvideihin sijoituksiin tukeutuva sijoitusstrategia ei ole riittävä vastaamaan järjestelmän rakenteellisiin haasteisiin, vaan edellyttää sijoitushorisonttiin nähden monipuolisempaa ja tuottavampaa omaisuusallokaatiota. Pääomasijoittajat ry piti perusteltuna, että nykytilan arvioinnissa tunnistetaan tarve kehittää työeläkejärjestelmän rahoitusta nimenomaan sijoitustoiminnan edellytysten kautta, osana laajempaa julkisen talouden kestävyysvahvistamista.

AKI-liitot ry katsoi, että Suomen työeläkejärjestelmä on toimiva, lähtökohtaisesti vakaalla pohjalla eikä sen eläkkeiden rahoituspohja ole suuressa määrin haasteellinen. Kansainvälisessä vertailussa Suomen työeläkejärjestelmä on maailman vakaimpia, kestävimpiä ja läpinäkyvimpiä. Huomiota kansainvälisessä vertailussa on kiinnitetty nimenomaan eläkkeiden riittävään tasoon. Epäedullinen väestörakenne ja oletettua heikompi syntyvyyskehitys heikentävät kuitenkin järjestelmän rahoituksellista kestävyyttä pitkällä aikavälillä ja nyt valmisteltu ehdotus vastaa tähän tarpeeseen.

ESY ry totesi, että suomalaisen työeläkejärjestelmän erityispiirre on, että järjestelmää voidaan sopeuttaa ja siihen voidaan tehdä muutoksia, jotka tukevat järjestelmän rahoituksellista kestävyyttä, vakauttavat työeläkemaksun tasoa tai muuttavat etuuksia kansallisista lähtökohdista käsin ja asioihin voidaan aina hakea parhainta mahdollista ratkaisua.

EETU ry katsoi, että yhdessä pitkään jatkuneen heikon taloustilanteen (talouskasvun puute) ja julkisen sektorin velkaantumisen sekä huoltosuhteen heikkenemisen kanssa kokonaistilanne on haastava, vaikka työeläkejärjestelmä itsessään on toimiva. Rahoituspohjaa vahvistavat uudistukset ovat siksi tarpeellisia. Eläkejärjestelmään liittyy myös muita kehittämistarpeita ja yksi keskeisimmistä uudistustarpeista liittyy eläkkeensaajien tuloeroihin ja sukupuolten välisiin eläke-eroihin. Vaikka työeläkkeen varassa elävien taloudellinen hyvinvointi on pitkällä aikavälillä parantunut, eläkeläisten keskuudessa köyhyys on edelleen ongelma. Lakisääteisen työeläkejärjestelmän lisäksi olisi hyvä, mikäli kansalaiset varautuisivat eläke-aikaan ja yleensä taloudellisiin muutoksiin myös muulla tavoin mahdollisuuksiensa mukaan.

Suomalaisessa eläkejärjestelmässä on otettu jo aikaisempien uudistusten myötä käyttöön elinaikakerroin, joka vaikuttaa eläkekertymän kokoon elinajanodotteen muuttuessa. Täten yhdenlaisen vakauttajan voidaan katsoa jo vaikuttavan eläkekertymiin ja siten eläkemenoihin niitä pääsääntöisesti laskien. Elinaikakertoimen lisäksi toisena vakauttajana toimiva elinajanodote määrittää alimman vanhuuseläkeiän määräytymisen ja se on tähän mennessä poikkeuksetta nostanut vanhuuseläkeikää tasaisen varmasti.

Nuorisoala ry katsoi, että Suomen työeläkejärjestelmä on kansainvälisesti vahva ja rahastoiva, mutta nuorten luottamus järjestelmään on selvästi heikompi kuin vanhemmilla ikäluokilla. Alle 35-vuotiaista vain alle puolet luottaa eläkejärjestelmään ja alle 25-vuotiaista vain noin joka viides kokee tuntevansa eläketurvaa vähintään melko hyvin, vaikka nuoret ovat pääosin järjestelmän rahoittajia vielä vuosikymmeniä. Nuoriin kohdistuu samanaikaisesti kasvava eläkemenon rahoitusvastuu, epävarmat ja pirstaleiset työurat, mielenterveyteen liittyvän työkyvyttömyyden riski ja heikompi sisäinen tuotto suhteessa aiempiin sukupolviin, mikä heikentää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

Yksityishenkilö katsoi, että nykytila on varakkaita suosiva ja merkittävä yhdenvertaistava toimi olisi asettaa eläkekatto. Toisaalta katsottiin, että on tärkeää muuttaa lakia, jotta pystytään paremmin varautumaan tulevaan. Lisäksi kommentoitiin, että isotuloisemmat voisi ottaa enemmän osaa tähän järjestelmään.

2. Kommentit ehdotuksista ja niiden vaikutuksista

Finanssivalvonta ehdotti eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annettuun lakiin (315/2015) muutosta yleissäännökseen koskien hajauttamista (4 §). Lain 4 §:ään olisi Finanssivalvonnan mukaan tarpeellista lisätä kohta, jossa työeläkelaitoksien hajauttamisessa olisi otettava nykyistä yksiselitteisemmin huomioon myös työeläkelaitosten maksuvalmius, jotta työeläkelaitoksilla olisi riittävästi likvidiä sijoitusomaisuutta maksuvalmiuden turvaamiseksi. Muutosta tarvitaan, koska uuden sääntelyn myötä osakesijoitusten kasvulla allokaatiossa, johdannaisten käytön lisääntymisellä sekä kiinteistösijoitusten korkoherkkyyden kasvulla voisi olla negatiivisia yhteisvaikutuksia työeläkelaitosten maksuvalmiuteen.

Eläkeuudistuksen odotetaan kasvattavan osakesijoitusten määrää ja sen myötä osakesijoitusten maksimäärää ollaan kasvattamassa 65 %:sta 85 %:iin. Listatuilla osakesijoituksilla on pääosin hyvä rahaksi muutettavuus, mutta niiden muita sijoituksia suuremmat arvomuutokset heikentävät niiden käyttöä ensisijaisena likviditeetin lähteenä.

Kiinteistösijoitusten velkavivun käyttöön kohdistuvien rajoitusten purkaminen kasvattaa mahdollisesti velkavivun käyttöä ja samalla se lisääisi myös kiinteistösijoitusten korkoherkkyyttä. Kasvavan velkavivun takia korkojen nousulla olisi suurempi negatiivinen vaikutus kiinteistösijoituksista saatavaan kassavirtaan. Heikentyvä kassavirta kiinteistösijoituksista vaikuttaisi työeläkelaitosten maksuvalmiuteen.

Työeläkelaitoksilla on merkittävä määrä epälikvidejä sijoituksia, joiden realisointi lyhyellä aikavälillä ei ole mahdollista tai taloudellisesti järkevää. Epälikvidien sijoitusten määrä voi rajoittaa työeläkelaitoksen mahdollisuutta kasvattaa sijoitusriskiä haluttuun suuntaan käteisinstrumenteilla. Johdannaisten käyttö vähentää edellä mainittuja rajoituksia koskien sijoitusten uudelleen allokoitua. Johdannaisten käyttö vaatii kuitenkin vakuuksia, joiden määrä on riippuvainen johdannaisten arvomuutoksista. Mahdollisesti lisääntyvä johdannaisten käyttö voi heikentää työeläkelaitosten maksuvalmiutta.

Finanssivalvonta totesi, että uudistuksen vaikutuksia on kuvattu esityksessä kattavasti, monipuolisesti ja ymmärrettävästi. Muutama yksittäinen lause voi kuitenkin antaa virheellisen kuvan vaikutuksista, vaikka sama asia olisi toisessa kohdassa kerrottukin oikein. Tällaisia ovat esimerkiksi sivulla 32 todettu ”niillä vahvistettaisiin eläkelaitosten kykyä kantaa sijoitusriskiä”. Käsityksemme mukaan olvin nostolla ja sen rajojen poistolla ei vahvisteta eläkelaitoksen kykyä kantaa riskiä vaan riskiä siirretään pois eläkelaitoksen vastuulta järjestelmän vastuulle. Sivulla 35 on todettu ”Ehdotetut muutokset kasvattaisivat osakesijoitusten osuutta sijoitusvaroista 17 prosenttiyksiköllä.” Virkkeeseen olisi hyvä lisätä arviota tai odotusarvioisesti, sillä tämä lienee malliin perustuva tulos, mikä ei välttämättä tällaisena toteudu. Sivulla 41 on todettu ”Sijoitusriskin lisäämisen vastapainona ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan myös eläkelaitosten riskinkantokyvyn parantumista, jotta eläkelaitokset pystyisivät kantamaan kasvavan sijoitusriskin.” Virke viittaa sekä vakavaraisuusrajan alentamiseen että olvin kasvattamiseen. Vakavaraisuusrajan alentaminen lisää riskinkantokykyä, olvin kasvattaminen ei. Samalla sivulla on todettu ”Osaketuottosidonnaisen lisävuutusvastuun osuuden nostaminen nykyisestä siirtäisi eläkelaitosten vastuulla olevaa osakesijoituksiin liittyvää riskiä enemmän eläkelaitosten yhteiselle vastuulle ja mahdollistaisi näin osakesijoitusten kasvattamisen eläkelaitosten riskinkantokykyä heikentämättä.” Olvin osuuden kasvattaminen siirtää riskiä järjestelmän vastuulle, ei eläkelaitosten yhteiselle vastuulle.

Mela totesi, että Maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) 85 §:n mukaan maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Täten indeksirajoitinta koskeva sääntely koskisi myös Melan myöntämiä etuuksia. Lakiesityksen perustelujen mukaan vakavaraisuussäännökset koskevat vain yksityisalojen työeläkelaitoksia. Yksityisalojen vakavaraisuussäännökset ovat tarpeen, koska eläkelaitokset ovat vastuussa rahastoiduista eläkkeenosista varoillaan.

Vakavaraisuussäännöksillä myös varmistetaan, että kilpailua ei käydä liiallisella riskinotolla, koska suurten riskien toteutuminen jakautuu konkurssitilanteessa kaikkien yhteisvastuun piirissä olevien vastuulle. Yksityisalojen eläkelaitoksista Melalla ei ole vastaavanlaista rahastointia kuin muilla yksityisalojen toimijoilla, eikä se ole mukana yhteisvastuussa. Tämän takia Melaa koskee vain osa vakavaraisuussäännöksistä. Melaan sovelletaan mainitun lain 4-7, 7 a, 26 ja 27 §:ää. Koska Melaan sovelletaan 7 a §:ää, uusi 85 prosentin osakesijoitusten enimmäisraja koskisi myös Melaa. Melaa ei sen sijaan koske muut ko. lakiehdotuksessa ehdotetut muutokset (9 §, 12 §, 13 §, 13 a §, 13 b §, 15 §, 17 § ja 24 §). Mela totesi, että lakiesitys on erittäin hyvin valmisteltu ja esityksen vaikutustenarvioinnit on laadittu hyvin kattavasti.

ESY ry:n mukaan hallituksen esitys onnistuu päätavoitteissaan, eli se tulee pitkällä aikavälillä vahvistamaan työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä työeläkelaitosten sijoitustuottoja kasvattamalla. Tämä perustuu riskiperusteisen vakavaraisuusmallin kehittämiseen tavalla, joka mahdollistaa aikaisempaa tuottohakuisemman sijoittamisen. Työeläkelaitosten riskinkantokyky siis nousee. Nimenomaan sijoitustuotoilla on tarkoitus

kattaa yhä enenevässä määrin maksussa olevia eläkkeitä, koska maksussa olevien eläkkeiden määrä suhteessa vakuutusmaksuihin kasvaa trendinomaisesti johtuen yhä ikääntyvien ja eläkkeellä olevien henkilöiden määrän kasvusta suhteessa työssä olevaan väestöön.

Suomen Yrittäjät ry piti ehdotettavia muutoksia, joiden tavoitteena on vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä heikkenevän huoltosuhteen ja talouteen, sijoitustuottoihin sekä maksukehitykseen liittyvän epävarmuuden oloissa, oikean suuntaisina, mutta melko pieninä suhteessa haasteisiin. Suomen Yrittäjät ry piti rahastoinnin vahvistamista ja indeksirajoittimen käyttöönottoa perusteltuina ja totesi, että esitysluonnokseen kirjatut säännökset työeläkeindeksin kasvun rajoittamisesta ovat mitoitukseltaan sellaisia, että niiden vaikutus yksilöille on varsin kohtuullinen.

AKI-liitot ry näki esityksen hyvänä puolena sen, että vanhuuseläkkeen rahastointia on tarkoitus lisätä, millä on tarkoitus vakauttaa työeläkemaksuja ja lieventää työssä käyvien sukupolvien maksurasitusta pitkällä aikavälillä. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt muutokset sijoitustoimintaan ja rahastoinnin vahvistamiseen keventävät pitkällä aikavälillä työeläkemaksun nousupainetta ja parantavat sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. AKI-liitot ry:n mukaan huomionarvoista oli, että indeksikorotusrajoitin vaikuttaa myös julkisen alan eläkkeiden tarkistuksiin, vaikka työmarkkinakeskusjärjestöjen eläkesopimuksen lähtökohtana on ollut yksityisen työeläkejärjestelmän rahoitusvakauden takaaminen. Tällä seikalla on myönteinen vaikutus myös julkisen alan eläkkeiden rahoitukseen, mitä olisi syytä täsmentää vaikutuksenarvioinneissa.

Pääomasijoittajat ry piti hallituksen esitysluonnoksen keskeisiä ehdotuksia oikeansuuntaisina ja tarkoituksenmukaisina työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyuden vahvistamiseksi. Erityisesti sijoitussääntelyn ja vakavaraisuussääntelyn kehittämistä siten, että eläkelaitoksilla on aiempaa paremmat edellytykset pitkäjänteiseen ja tuottavampaan sijoitustoimintaan pidettiin välttämättömänä edellytyksenä esitykselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Esityksessä ehdotettu sijoitusriskinoton mahdollistaminen tukee eläkevarojen allokointia omaisuusluokkiin, joilla on pitkällä aikavälillä korkeampi tuotto-odotus. Tällaisia ovat muun muassa pääomasijoitukset, jotka perustuvat aktiiviseen omistajuuteen, yritysten kehittämiseen ja arvонуontiin. Pääomasijoittajat ry korosti, että vaihtoehtojen ja epälikvidien sijoitusten lisääminen ei ole ristiriidassa eläkevarojen turvaavuuden kanssa, vaan päinvastoin tukee koko sijoitussalkun riskienhallintaa ja pitkän aikavälin tuotto-riskisuhdetta. Lisäksi Pääomasijoittajat ry korosti, että eläkevarojen sijoitustoiminnassa riskinoton lisääminen ei tarkoita hallitsematonta tai lyhytnäköistä riskinottoa, vaan pitkäjänteistä, ammattimaista ja selkeästi ohjattua sijoitustoimintaa.

Rakli toivotti tervetulleeksi ehdotetun lakimuutoksen, joka mahdollistaa työeläkevakuutusyhtiöille maltillisen velkavivun käytön kiinteistösijoittamisessa. Raklin näkemyksen mukaan lakiesitys oli näiltä osin huolellisesti laadittu ja se huomioi yleisimmät kiinteistösijoittamisessa käytettävät rakenteet. Toteutuessaan lakimuutos vahvistaa

työeläkeyhtiöiden kilpailukykyä kiinteistösijoitusmarkkinoilla ja vähentää painetta kiinteistöallokation alentamiselle haastavassa markkinatilanteessa.

Yksityishenkilön antama kommentti koski 98 §:n eläkeindeksiä ja sen laskennan toimivuutta tilanteessa, jossa esim. palkansaajapuolella tehdään maltillinen kahden vuoden sopimus ja sopimuksen ensimmäisenä vuonna sattuu maailmalla jokin yllättävä voimakkaasti inflatoiva lyhyt kriisi, niin palkansaajien indeksissä ei vielä seuraavana vuonna tapahdu kaksivuotisuudesta johtuen merkittävää muutosta ja tämä leikkaa silloin eläkepuolen korotuksen seuraavana vuonna. Jos kriisin jälkeen inflaatio tasoittuu niin eläkeindeksin elinkustannuksia seuraava kehitystarve on näin poistunut ja eläkkeisiin muodostuu pysyvästi inflaatiopiikin kokoinen alennus.

3. Kommentit säännöskohtaisiin perusteluihin

ESY ry piti merkittävänä puutteena sitä, että työeläkeuudistuksen vaikutusarviosta puuttuvat työeläkeuudistuksen vaikutukset erilaisiin eläkelaitoksiin. Muutoksessa ei ole tuotu esiin sitä, että työeläkejärjestelmässä yksityisen alan eläketurvaa hoitaa erilaisia toimijoita ja vaikutukset näihin toimijoihin ovat erilaisia. Toteutuessaan ehdotuksilla olisi siten vaikutuksia myös työeläkelaitosten kilpailuun jossain määrin.

Perusteluissa todetaan, että osakesijoitusten määrä tulee kasvamaan ja kasvu johtaa aikaisempaa suurempaan salkkujen yhdenmukaistamiseen. ESYn mukaan perusteluissa ei kerrottu sitä, että eläkesäätiöt ja eläkekassat pienempinä toimijoina varautuvat poikkeamariskiin esimerkiksi pitämällä järjestelmän keskimääräistä vakavaraisuutta suurempaa puskuria sijoitustoiminnan ja vakuutusliikkeen heilahtelujen varalle.

Uudistus vähentää vakavaraisten eläkesäätiöiden ja eläkekassojen liikkumatilaa. Niille jää entistä vähemmän mahdollisuuksia sijoittaa turvaavammin. ESY ry:n mukaan uudistus pakottaa ne sijoittamaan yhä tuottohakisemmin eläkelaitoksen valitusta tai halutusta sijoituspolitiikasta riippumatta. Lisäksi uudistus pakottaa joitakin vakavaraisia eläkesäätiöitä ja eläkekassoja purkamaan ja palauttamaan vakavaraisuutta osakkaille. Tämä vakavaraisuuden palautus heikentää niiden vakavaraisuutta ja vähentää työeläkejärjestelmän varautumista tulevaisuuden eläkemaksuihin hieman. Muutos johtuu siitä, että uudistus vahvistaa eläkelaitosten riskinkantokykyä, mutta ei nosta sallitun vakavaraisuuspääoman ylärajaa, vaikka yläraja on kytketty vakavaraisuusrajaan, kuten riskinkantokykykin. Vakavaraisuusylärajan nostaminen 3,5-kertaiseen määrään hieman helpottaa asiaa, mutta koska tämäkin ehdotus olisi vain määräaikainen, ESY ry piti ehdotettua muutosta ongelmallisena.

AKI-Liitot kommentoi, että yleisperusteluissa (s. 14) todetaan, että evankelis-luterilaisen kirkon eläkevaroja hoitaisi Kirkon Keskusrahasto. Tämä ei pidä paikkaansa, vaan kirkon eläkevaroja hoitaa Kirkon eläkerahasto, kuten esitysluonnoksessa myöhemmin (s. 68) on oikein kirjattu. AKI-liitot ry katsoi, että mainittu virhe on syytä oikaista.

EETU ry katsoi, että 98 §:n yhdenvertaisuutta on arvioitava lähemmin. Jos esitys toteutuu, eläkkeet irtaantuvat entistä selvemmin yleisestä ansiokehityksestä. Pitkällä aikavälillä tämä kasvattaa kuilua työssäkäyvien ja eläkkeensaajien tulotason välillä. Vaikka hintatason nousu kompensoidaan osittain, eläkkeen varassa elävä ei hyödy tuottavuuden tai reaalipalkkojen kasvusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että eläkkeen varassa elävän elintaso suhteessa muuhun väestöön laskee ajan myötä.

Nuorisoala ry yhtyi esityksen arvioon siitä, että indeksirajoitin on perustuslain 15 §:n omaisuudensuojan näkökulmasta hyväksyttävissä, mutta korosti, että eläkejärjestelmän hyväksyttävyyys ei voi perustua yksinomaan perustuslain minimivaatimusten täyttymiseen. Säännöskohtaisia perusteluja olisi nuorten näkökulmasta syytä täydentää erittelemällä selkeämmin, miten indeksirajoitin, sijoitussääntelyn keventäminen ja rahastoinnin lisääminen vaikuttavat eri ikäluokkien maksurasitukseen, eläkekertymään ja riskien jakoon koko elinkaaren aikana. Nuorisoala katsoi, että systemaattinen sukupolvivaikutusten arviointi, joka kattaa vähintään eri ikäluokkien elinkaaren aikaisen maksurasituksen, eläkekertymän ja riskien kohdentumisen, tulisi vakiinnuttaa osaksi eläkeuudistusten säännöskohtaisia perusteluja.

4. Kommentit voimaantumoon

Pääomasijoittajat ry piti tärkeänä, että ehdotettujen muutosten voimaantulo toteutetaan hallitusti ja ennakoitavasti. Työeläkevarojen sijoittaminen, erityisesti epälikvideihin ja pitkäkestoisiin sijoituksiin kuten pääomasijoituksiin, perustuu pitkään sijoitushorisonttiin ja edellyttää vakaata sääntely-ympäristöä.

AKI-liitot ry katsoi, että uudistuksessa keskeistä on riittävän pitkä siirtymäaika, etenkin indeksikorotusrajoittimen osalta ja kannatti sitä, että muutos tulee voimaan vasta vuodesta 2030 alkaen.

Eetu ry piti kannatettavana, että indeksirajoitusta sovellettaisiin vasta vuodesta 2030 alkaen eikä heti.

Nuorisoala ry piti perusteltuna, että esityksen keskeiset muutokset, kuten sijoitussääntelyn ja rahastoinnin muutokset sekä indeksirajoitin, toteutetaan vaiheittain ja riittävän pitkällä siirtymäajalla, jotta vaikutuksia voidaan seurata ja tarvittaessa korjata. Nuorten ja tulevien sukupolvien kannalta on tärkeää, että voimaantulon yhteydessä sovitaan myös seurantajaksosta ja arviointipisteistä, joissa tarkastellaan erityisesti nuorille kohdistuvia vaikutuksia ja mahdollisia korjaustarpeita sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.

5. Kommentit lakiehdotuksista

ESY ry:n mukaan Valtioneuvoston asetukseen tulisi ehkä myös määritellä, minkälaiset muutokset antavat aiheen päivittää parametreja. Nyt laaditussa työeläkeuudistuksessa ei päädytty päivittämään sellaisia parametreja, joiden vaikutukset jäivät vähäisiksi. Hallituksen

esityksessä ei myöskään ESY ry:n mukaan perustella tai pohdita, miksi vakavaraisuusaseman ylärajaa ei pitäisi nostaa vastaamaan aikaisemmin hyväksyttyä ja vallinnutta vakavaraisuustasoa - eli miksi vakavaraisuusrajan yläraja ei automaattisesti muutu samassa suhteessa kuin vakavaraisuusraja. ESY ry ehdotti, että vähintäänkin vakavaraisuusaseman ylärajasta 3,5 pitäisi tulla pysyvä.

ESY ry katsoi myös, että välittömästi olisi tehtävä pieni muutos, joka mahdollistaisi eläkesäätiöiden ja eläkekassojen takaukset omille tytäryhteisöilleen. Takausten käytön laajentaminen eläkelaitosten tyttärenä oleville kiinteistöyhteisöille vähentää kiinteistöyhteisön rahoituksen hankkimiseen käytettäviä kustannuksia, eli vähentää kiinteistöyhtiön rahoituskuluja ja siten kasvattaa eläkelaitoksen sijoitustuottoja. Nyt tätä ei ehdoteta laajennettavaksi eläkesäätiöille ja eläkekassoille, ja näiden eläkelaitosten toimintamahdollisuudet rajautuvat edelleen vain samansuuruisen lainan myöntämiseen omalle kiinteistöyhteisölleen, mikä laina taas vähentää näiden eläkelaitosten sijoitustuottoja lähtökohtaisesti. Eläkelaitoksilla pitäisi olla tasapuoliset toimintamahdollisuudet. Perustelemattomia eroja eläkelaitosten välille ei pitäisi synnyttää. Lisäksi ESY ry ehdotti elinkeinoverolain 48 a §:n muuttamista kiireellisenä uudistuksena.

AKI-liitot ry piti olennaisena TyEL 99 §:ään esitettyä 4 momenttia, joka estää työeläkeindeksin laskemisen indeksikorotusrajoittimen soveltamisen seurauksena. Työeläkkeet ovat vanhuuden sosiaaliturvaa, minkä vuoksi niiden tason tulee määräytyä enimmälti suhteessa hintatason eikä palkkatason muutoksiin.

Nuorisoala ry totesi, että sijoitusriskin nosto ja vakavaraisuussäätelyn keventäminen mahdollistavat riskipitoisemman sijoittamisen ja odotusarvoisesti korkeammat tuotto-odotukset, mikä voi pitkällä aikavälillä alentaa nuorten maksamien työeläkemaksujen nousupainetta. Nuorisoala ry korosti kuitenkin, että sijoitusriskin kasvu lisää myös epävarmuutta nuorten ja tulevien sukupolvien tulevasta maksutasosta ja eläkkeiden rahoituksesta, minkä vuoksi riskinoton rinnalle tarvitaan vahvaa valvontaa ja raportointia riskien kohdentumisesta eri sukupolville. Vanhuuseläkkeiden rahastoinnin lisääminen 0,4 prosentista 0,5 prosenttiin vahvistaa rahastointia ja pienentää tulevaa maksunkorotuspainetta erityisesti nuorten kannalta, mutta Nuorisoala ry katsoi, että ratkaisua tulisi täydentää sukupolvirahastoinnin kaltaisella mallilla, jossa myös nykyiset eläkkeensaajat osallistuvat hallitusti järjestelmän vahvistamiseen ja pienimmät eläkkeet suojataan.

Nuorisoala ry piti tärkeänä, että työeläkejärjestelmä tunnistaa nuorten muuttuneet työurat ja erilaiset elämäntilanteet. Nuorten työurat ovat aiempaa katkonaisempia, ja opiskelu, määräaikaiset työsuhteet, työttömyysjaksot sekä alanvaihdot ovat yhä useammalle nuorelle normaali osa elämää. Tästä näkökulmasta on erittäin myönteistä, että työeläkejärjestelmä turvaa jatkossakin eläkkeen karttumisen myös opiskelu- ja työttömyysjaksojen aikana, eivätkä kouluttautuminen tai siirtymävaiheet heikennä pysyvästi nuorten tulevaa työeläkettä.

Yksityishenkilö totesi, että indeksivakauttaja on hyvä ja se tulisi voimaan pian. Toinen yksityishenkilö toi esiin, että TyEL 98 §:ää tulisi miettiä tarkemmin niin, ettei sen johdosta synny poikkeustilanteissa vahinkoja. Lisäksi kannatettiin eläkeiän nostoa 67 vuodesta eteenpäin, koska tämä muutos toisi paljon tuloja lisää.

6. Muut kommentit ja yleiset huomiot

Palkansaajajärjestöt (Akava, SAK, STTK) totesivat, että vuoden 2017 eläkeuudistus on arvioiden mukaan toiminut hyvin, ja työeläkejärjestelmä on nykytilanteessa vakaalla pohjalla. Epäedullinen väestörakenne ja oletettua heikompi syntyvyyskehitys heikentävät kuitenkin järjestelmän rahoituksellista kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Nyt valmisteltu ehdotus vastaa tähän tarpeeseen. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt muutokset sijoitustoimintaan ja rahastoinnin vahvistamiseen keventävät pitkällä aikavälillä työeläkemaksun nousupainetta ja parantavat sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Järjestöt kannattivat hallituksen esitysluonnosta, joka perustuu työmarkkinakeskusjärjestöjen sopimukseen.

EK:n mielestä lakiluonnos oli hyvin laadittu ja vaikutusarviot asianmukaisesti laadittu ja kuvattu. EK:lla ei ollut huomauttamista lakiluonnoksen sisältöön.

KT:lla ei ollut huomautettavaa lakiluonnoksen sisältöön ja se totesi esityksen olevan laadukas ja vaikutusarvioiden kattavia. KT piti erittäin merkittävänä saavutuksena sitä, että viimeisimmän käytettävissä olevan arvion mukaan esityksen muutokset pienentäisivät julkisen talouden kestävyysvajetta noin 0,8 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Lopputulos on noin kaksinkertainen verrattuna alkuperäiseen tavoitteeseen.

Finanssivalvonta ehdotti esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta hallituksen kelpoisuutta koskevan sääntelyn täydentämistä siten, että hallituksen kollektiivinen osaamisvaade sisältäisi yksiselitteisesti sekä sijoitustoiminnan että riskienhallinnan asiantuntemuksen. Täsmennystä tarvitaan, koska uusi sääntely muuttaa hallituksen toimintakehikkoa nostamalla riskitasoa, laskemalla vakavaraisuusvaadetta ja siirtämällä samalla myös riskejä vakavaraisuuskehikon ulkopuolelle järjestelmän vastuulle. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, sijoitusriskin kasvattaminen lisää sijoitustuottojen heiluntaa ja kasvattaisi riskiä työeläkevakuutusmaksun vaihtelulle. Tämä lisää niiden tilanteiden todennäköisyyttä, joissa työeläkelaitoksen tulee reagoida nopeastikin riskien toteutumiseen toisaalta turvatakseen vakavaraisuutensa ja toisaalta ottaa huomioon eläkejärjestelmän kestävyys. Muutos vaatii vahvaa osaamista sekä operatiiviselta johdolta että hallitukselta laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi ja isoissa toimintaympäristön haasteissa hallituksen rooli korostuu. Lisäksi työeläkelaitosten riskienhallinnan toimivuus ja riskikokonaisuuden ymmärtäminen korostuu sekä työeläkelaitoksen itsensä että koko järjestelmän kestävyuden näkökulmasta.

Finanssivalvonta totesi lisäksi, että vakavaraisuusrajan laskennan pohjalla olevien parametrien päivitys säännöllisesti on lähtökohtaisesti kannatettava asia. On hyvä kuitenkin

ottaa huomioon, että se voi johtaa uudistuksen kannalta epätoivottavaan myötäsyklisyyteen. Työeläkelaitokset ja erityisesti heikomman vakavaraisuuden omaavat työeläkelaitokset saattaisivat joutua vähentämään sijoitusriskiä parametrien päivityksen takia, mikäli vakavaraisuusparametrien päivitys ajoittuisi keskelle finanssikriisin kaltaista epäsuotuisaa markkinatilannetta.

Tela ry piti perusteltuna sijoittaa eläkevaroja entistä enemmän osakemarkkinoille, koska sijoittamisen horisontti on erittäin pitkä ja tulevien vuosien eläkemenokehitys voidaan arvioida varsin tarkasti. Hallituksen esitysluonnokseen sisältyvät keinot – tuottovaatimuksen sitominen aikaisempaa enemmän osakemarkkinatuottoihin ja vakavaraisuusvaatimusten keventäminen – toimivat tässä tarkoituksessa oikeaan suuntaan. Sijoitussalkkuihin tehtävien muutosten suorittamiseen on myös varauduttu asianmukaisin siirtymäsäännöksin. Myös esitykseen sisältyvä mahdollisuus käyttää velkavipua kiinteistösijoittamisen tehostamisessa oli Tela ry:n mielestä kannatettava. Se parantaa sijoitustuottoja ja helpottaa samalla osakesijoitusten lisäämisestä johtuvan kiinteistösijoitusten vähentämisen hallittua toteuttamista. Tela piti vanhuuseläkerahastoinnin lisäämistä yhtenä luonnoksen tärkeimmistä uudistuksista ja luonnokseen kirjattuja säännöksiä työeläkeindeksin kasvun rajoittamisesta sellaisina, että niiden vaikutus yksilöille on varsin kohtuullinen. Indeksirajoittimen toimivuutta on kuitenkin syytä seurata siitä näkökulmasta, että jos rajoitinta sovellettaisiin toistuvasti tai erityisen painavasti jonkin tietyn ikäluokan kohdalla, niin nämä vaikutukset pienentävät eläkkeen ostovoimaa pysyvästi.

Merimieseläkekassa katsoi, että sivulla 38 esitetyllä muotoilulla annetaan virheellisesti sellainen kuva, että myös merimieseläkkeet rahoitetaan pääosin julkisin varoin, vaikka valtion osuus on vain 29 prosenttia. Merimieseläkekassan näkemys oli, että tätä kohtaa olisi syytä selventää.

Pääomasijoittajat ry korosti, että työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyys, sijoitustuottojen ja talouskasvun tavoitteet tukevat toisiaan. Eläkevarojen mahdollisuus sijoittua pääomasijoituksiin ei ole ainoastaan keino parantaa eläkejärjestelmän tuottoja, vaan myös väline vahvistaa yritysten kasvua, uudistumista ja Suomen talouden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Jotta hallituksen esityksen tavoitteet toteutuvat täysimääräisesti, on tärkeää varmistaa, että sijoitussääntelyä sovelletaan tavalla, joka aidosti mahdollistaa vaihtoehtoiset ja epälikvidit sijoitukset osana hajautettua sijoitussalkkua. Samalla on olennaista, että riskinotto nähdään pitkäjänteisenä ja hallittuna osana eläkejärjestelmää, ja että markkinasykleihin liittyvä vaihtelu hyväksytään ilman tarvetta reagoida siihen lyhytnäköisillä sääntelymuutoksilla. Pääomasijoittajat ry piti tärkeänä, että eläkejärjestelmän kehittämisessä hyödynnetään jatkossakin laajasti sijoitus- ja pääomamarkkinaosaamista ja että järjestelmän vaikutuksia arvioidaan kokonaisuutena pitkällä aikavälillä.

EETU ry toi huomioina esiin seuraavaa: Suomalaiset elävät ja pysyvät työkykyisinä pidempään. Eläkeläiset osallistuvat työelämään aktiivisemmin ja monipuolisemmin. Moni haluaa jatkaa työskentelyä vielä eläkkeellä. Vanhuuseläkkeen rinnalla voi tehdä työtä ilman,

että se vaikuttaa eläkkeen maksuun. Tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä aina ylimpään eläkeikään asti. Yrittäjällä eläke kertyy vahvistetun YEL-työtulon perusteella.

Vanhuuseläkkeen rinnalla karttunut eläke on kuitenkin itse haettava, ja sen voi tehdä aikaisintaan, kun täyttää eläkkeen vakuuttamisvelvollisuudessa määritellyn yläikärajan. Nyt eläkkeensaajan on siis jaksettava odottaa jopa vuosia, että voi hakea vanhuuseläkkeen rinnalla karttuneen eläkkeensä. Tienattu eläke saattaa helposti jäädä kokonaan saamatta. Eläkkeensaaja voi menehtyä ennen yläikärajaa, tai tienatun eläkkeen hakeminen saattaa unohtua yläikärajaa vuosia odotellessa.

Vanhuuseläkkeen rinnalla tehdyistä ja päättyneistä työsuhteista karttuneet eläkkeet tulisi saada maksettavaksi ennen nykyistä yläikärajaa.

Indeksirajoitin on periaatteellisesti merkittävä muutos työeläkejärjestelmässä. Indeksisuojan murentaminen luo ennakkotapauksen, jossa työeläkeindeksiä voidaan rajata palkkakehitykseen vedoten. Uhkana on, että tulevaisuudessa tilapäiseksi tai tekniseksi väitettyjä rajoitteita voidaan lisätä ja laajentaa. Toteutuessaan esitys heikentäisi tulevien eläkeläisten ja nykyisten eläkeläisten luottamusta indeksisuojan pysyvyyteen.

Eläkejärjestelmän uudistamisessa tulisi osallistaa enemmän eläkeläisiä itseään. Lain valmistelijat eivät ole pyytäneet lausuntoa nyt käsillä olevasta ehdotuksesta eläkkeellä olevia edustavilta valtakunnallisilta järjestöiltä.

Etlä totesi, että hallituksen esitys lakimuutoksista pohjautuu työmarkkinajärjestöjen väliseen sopimukseen työeläkeuudistuksen toteuttamiseksi. Keskeinen osa uudistusta on sijoittamiseen ja vakavaraisuuteen kohdentuvan sääntelyn muuttaminen niin, että yksityisen sektorin työeläkelaitokset voivat sijoittaa nykyistä enemmän osakkeisiin ja ottaa muutoinkin enemmän sijoitusriskiä. Tältä osin uudistukselle on hyvät perusteet, koska aiempi sääntely on johtanut keskimääräisten tuottojen jäämiseen selvästi matalammiksi kuin kansainvälisillä verrokeilla, joilla ei vastaavaa säätelyä ole.

Sijoitusuudistus tulee kasvattamaan riskinottoa ja keskimääräistä sijoitusten tuottoa. Kun tuottojen vaihtelu tulee kasvamaan, paine työeläkemaksujen vaihtelulle kasvaa. Sitä voidaan puskuroida rajallisesti muuttamalla tulevien eläkkeiden rahastointiastetta, mutta suurten ja pitkäaikaisten maksupaineiden purkamiseen ehdotettu lainsäädäntö ei ole Etlän mukaan varautunut.

Etlä totesi, että hallitusohjelman keskeinen tavoite maksujen vakautumisesta ei toteutunut, sillä maksujen vaihtelu kasvaa uudistuksen jälkeen. Samoin jäi luomatta hallitusohjelmaan kirjattu väline maksujen automaattiseksi vakauttajaksi. Vakauttaja olisi vähentänyt tarvetta uusille eläkeuudistuksille, joiden ajoitus ja sisältö jäävät nyt arvailujen varaan. Näin hallitus luovutti päätösvalan keskeisessä osassa finanssipolitiikkaa etujärjestöille.

Lakiluonnokseen liittyy myös ehdotukset työeläkemaksujen rahastoidun osan kasvattamisesta ja TyEL-maksujen kiinnittämisestä vuosille 2026–2030. Näistä ensimmäinen

tasaa sukupolvien välistä maksurasitusta nostamalla maksua nyt ja vähentämällä maksujen nousupainetta pitkällä tulevaisuudessa suurempien rahastoista saatavien tuottojen avulla. Tätä voidaan pitää perusteltuna nykyisten väestö- ja talousennusteiden vallitessa. Maksujen kiinnittäminen lähivuosiksi oli Etlan mukaan lähtökohtaisesti taloudellista suunnittelua helpottava asia, mutta kiinnityksen aikainen talouskehitys ja rahastoinnin kasvattaminen lisäävät todennäköisesti paineita maksumuutoksille heti kiinnitysjakson jälkeen.

Neljäs keskeinen elementti uudistusehdotuksessa on indeksirajoitin. Työeläkeindeksi ei saa kahden peräkkäisen vuoden aikana kasvaa enempää kuin palkkakerroin. Rajoitin poistaa kannusteen ajoittaa eläkkeen noston aloittaminen inflaatiolosokin aikaan. Tilanteita, jossa rajoitin vaikuttaa merkittävästi indeksikorotukseen, sattuu hyvin harvoin, mutta vaikutus on pysyvä. Se leikkaa sattumanvaraisesti eri tavoin eri kohorttien eläkkeitä. Menoleikkurina rajoitin oli Etlan mukaan ala-arvoinen: se ei ota mitenkään huomioon työeläkejärjestelmän rahoituksellista tilannetta, jolloin se voi säästää menoissa myös silloin kun maksu on matala. Näiden ominaisuuksien perusteella Etlan oli vaikea ymmärtää indeksirajoittimen järkevyyttä. Ilmeinen vaihtoehto olisi lisätä rajoittimeen sääntö, joka nostaa työeläkeindeksin vähitellen tasolle, jolla se oli ilman rajoittimen käyttöä. Rajoitin on ainoa osa uudistuksesta, joka vaikuttaa suoraan työeläke-etuuksiin ja koko työeläkejärjestelmään.

Etla kirjoitti eläkeuudistuksen tulkinnasta, työmarkkinajärjestöjen roolista ja Eläketurvakeskuksen sekä Valtiovarainministeriön tekemistä vaikutusarvioista. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kestävyysvajeen mediaani alenee 0,80 prosenttiyksikköä ja sen kasvamisen todennäköisyys on pieni. Myös Etlan laskelmat osoittavat julkisen talouden kohenevan uudistuksen seurauksena.

Nuorisoala ry korosti, että ilman rakenteellisia ratkaisuja, jotka jakavat riskejä ja vastuuta aidosti sukupolvien kesken, eläkejärjestelmän taloudellinen kestävyys ei riitä turvaamaan sen sosiaalista kestävyyttä ja nuorten luottamusta järjestelmään.

Nuorisoala ry esitti, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa ja tulevilla eläkeuudistuksissa 1) toteutetaan systemaattinen ja läpinäkyvä sukupolvivaikutusten arviointi, jossa tarkastellaan erikseen nuorten maksurasitusta, eläkekertymää ja etuuksia 2) käynnistetään selvitys sukupolvirahastointiin perustuvista ratkaisuksista, joissa myös nykyiset eläkkeensaajat osallistuvat maltillisesti järjestelmän vahvistamiseen ja pienimmät eläkkeet suojataan, 3) vahvistetaan sijoitusriskin kasvun valvontaa ja raportointia, erityisesti riskien kohdentumisen osalta eri sukupolville, 4) varmistetaan nuorten pysyvä ja rakenteellinen osallistuminen eläkeuudistusten valmisteluun ja 5) eläkejärjestelmän kestävyyttä parantavat toimet kytketään tiiviisti mielenterveyspalvelujen, työhyvinvoinnin ja nuorten työkyvyttömyyden ehkäisyn vahvistamiseen, koska nuorten työkyvyttömyyseläkkeet ovat keskeinen riski sekä yksilöille että rahoitukselle. Tämä edellyttää, että eläkeuudistusten vaikutusarvioissa ja seurannassa tarkastellaan erikseen nuorten työkyvyttömyyseläkkeiden kehitystä, niiden elinkaarikustannuksia sekä vaikutusta eläkemaksujen ja rahastojen kestävyYTEEN. On tärkeää, että työkyvyn vahvistamista koskevat toimet nähdään osana

eläkejärjestelmän sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä, ei siitä irrallisena sosiaali- ja terveystaloudellisenä kysymyksenä.

Lisäksi Nuorisola ry:n mukaan esitykseen on hyvä täsmentää, miten rahastoinnin lisäämisestä tuleva hyöty kohdennetaan tasaisesti eri sukupolville, jotta järjestelmä näyttyy vakaana myös tulevaisuuden nuorille. Nuorisola ry katsoi, että vain aidosti sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta vahvistamalla voidaan turvata työeläkejärjestelmän pitkän aikavälin sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) piti hallituksen esitysluonnosta tarkoituksenmukaisena ja hyvin perusteltuna kokonaisuutena, joka vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä ja vakauttaa työeläkemaksun pitkän aikavälin kehitystä. Esitysluonnokseen sisältyvät uudistukset, joiden tavoitteena on parantaa eläkevarojen tuottopotentiaalia ja turvata työeläkkeiden rahoitus tuleville sukupolville, olivat Myry ry:n mukaan kannatettavia.

Eläkevarojen sijoittaminen nykyistä laajemmin osakemarkkinoille on perusteltua työeläkejärjestelmän pitkän aikahorisontin vuoksi. Sijoitustoiminnan riskinkantokyvyn hallittu vahvistaminen, vakavaraisuussäätelyn keventäminen sekä rahastoinnin lisääminen luovat edellytyksiä paremmille pitkän aikavälin sijoitustuotoille ja keventävät tulevaisuuden työeläkemaksuihin kohdistuvaa nousupainetta, joka on koko järjestelmän ja sen piirissä olevien yhteisen edun mukaista. Esitysluonnokseen sisältyvät siirtymäsäännökset ja rajoitteet tukevat muutosten hallittua toimeenpanoa.

Esitysluonnos perustuu työmarkkinakeskusjärjestöjen valtiovalle tekemään ehdotukseen ja on valmisteltu kolmikantaisesti. Työeläkejärjestelmän kaltaisessa laajassa ja pitkäjänteisessä kokonaisuudessa valmistelutapaa voidaan pitää historiallisessa tarkastelussa perusteltuna. Samalla kuitenkin Myry ry katsoi, että työelämän rakenteellisen muutoksen edetessä on jatkovalmistelussa ja tulevaisuudessa uudistuksissa perusteltua tarkastella työeläkejärjestelmää entistä kokonaisvaltaisemmin, mukaan lukien TyEL- ja YEL-järjestelmien rajapinta ja niiden keskinäiset riippuvuussuhteet. Tarkastelussa on lisäksi syytä huomioida järjestelmän rakenteelliset haasteet tilanteessa, jossa yrittäjyyden ja palkkatyön raja hämärtyy ja yhä harvempi työssäkäyvä, yritys tai yrittäjä kuuluu perinteisten työmarkkinajärjestöjen piiriin.

AKI-liitot ry kannatti hallituksen esitysluonnosta, joka perustuu työmarkkinakeskusjärjestöjen 31.1.2025 mennessä tekemään sopimukseen. Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu kolmikantaisesti ja se vastaa AKI-liitot ry:n käsityksen mukaan eläkeneuvotteluissa sovittua.

Lisäksi yksityishenkilöltä tuli ehdotuksia seuraavista asioista perusteluineen: eläkkeiden rahastoinnin lisääminen, yksilöllisen eläkevakuutusjärjestelmän ja sen verovähennysten perustaminen ja alimman vanhuuseläkeiän hienoinen alentaminen. Näillä voitaisiin mm. säilyttää nykyinen joustava eläkejärjestelmä, tukea yrittäjyyttä ja kannustaa yksilöllistä säästämistä ja sijoittajista eläkejärjestelmän liitännäisenä sekä edistää nuorten ikäluokkien työllistymistä ja perheellistymistä sekä luottamusta eläkejärjestelmään.